

Yttrande över utredning Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor

(U2024/00153)

Regeringen har anmodat Kungl. Musikhögskolan att yttra sig över utredningen Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor.

Styrelseledamöternas kompetens i säkerhetsfrågor

Utredaren föreslår att kompetens i säkerhetsfrågor bör beaktas vid nominering av de ledamöter som regeringen utser. Det konkreta förslaget är att nomineringspersonerna utöver dagens krav ska säkerställa att det finns allmän kompetens i säkerhetsfrågor och att de ska redovisa på vilket sätt säkerhetsfrågorna beaktats. KMH vill anföra att olika universitet och högskolor har mycket olika karaktär och verksamhet och att säkerhetshot, och därmed behov av kompetens, ser mycket olika ut. Det bör därför finnas utrymme för nomineringspersoner att inte låta säkerhetskompetens gå ut över andra kompetensbehov som finns för att säkerställa lärosätets verksamhet.

På sidan 38 anger utredaren att frågor som verksamhetens säkerhet är ”en angelägenhet för samtliga lärosätets styrelser och bör därför lyftas till styrelserna för övergripande diskussion och överväganden” och att sådana diskussioner kräver kompetens i säkerhetsfrågor. Vidare anges att styrelsen behöver kompetens att hantera och övergripande bedöma strategiska frågor som gäller säkerheten vid lärosätet. Exempelvis lyfts att styrelsen bör ha ansvar för att säkerställa att säkerhetsskyddsanalyser görs och följs upp. KMH vill invända mot det resonemanget att en säkerhetsskyddsanalys som visar på att det finns områden som regleras av säkerhetsskyddslagen inte kan tas upp i styrelsen om inte hela styrelsen är säkerhetsklassad och att ärendet hanteras med sekretess. Styrelsens uppdrag är att bland annat säkerställa omvärldens perspektiv på

verksamheten och är ett forum som kräver transparens och tydlighet både utåt och inåt. KMH ställer sig tveksamt till om styrelsen ska hantera ärenden som kräver sekretess.

Det är i utredningen otydligt vad som faktiskt menas med säkerhetsfrågor. Det anges tidigt att utredningen tar ett bredare perspektiv än endast säkerhetsskydd och att antagonistiska säkerhetshot också avses. Det är dock mycket oklart i utredningen om styrelsens uppdrag föreslås endast röra antagonistiska hot eller säkerhetsfrågor rent allmänt, som många gånger är en ytterst operativ fråga.

Justering av styrelserna mandatperioder

Utredaren föreslår att regeringen tar hänsyn till att det är lämpligt att en ny styrelse påbörjar sitt uppdrag i maj snarare än i oktober. KMH ställer sig bakom det och hemställer att regeringen säkerställer kontinuitet dels inför utseende av styrelseledamöter till hösten 2024, dels anpassar mandatperioden så att nästkommande påbörjas i april eller maj.

Styrelsernas ansvar avseende säkerhet

Utredaren föreslår att det förtydligas i högskoleförordningen att styrelsen har att besluta i viktigare frågor om verksamhetens säkerhet. KMH ställer sig bakom förslaget men menar att det blir olyckligt att, som utredaren föreslår, lägga säkerhetsfrågor före frågor som årsredovisningar med mera, åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskning samt viktigare frågor om den interna resursfördelningen och uppföljningen av denna. KMH anser att säkerhetsfrågorna egentligen ryms inom punkten 11 under övriga frågor (som är av principiell vikt) och att regleringsbrevens istället kompletteras med krav på återrapportering av säkerhetsfrågor i årsredovisningen.

I utredningen anges ett antal områden som styrelsen föreslås ha ansvar för inom den föreslagna ändringen av högskoleförordningen. Det gäller 1. Säkerställa att när så krävs det genomförs en säkerhetsskyddsanalys, 2. Säkerställa att det finns riktlinjer med ledningens målsättning för säkerhetsarbetet, 3. Tydliggöra myndighetsledningens och den övriga organisationens ansvar, 4. Säkerställa att säkerhetsarbetet tilldelas nödvändiga resurser, 5. Upprätta interna regler, arbetssätt och stöd som behövs, och 6. Säkerställa att innehållet i myndighetens interna regler, arbetssätt och stöd utvärderas samt vid behov anpassas.

Vad avser punkten 4 ryms den inom ramen för styrelsens ansvar att fördela resurser på övergripande nivå, särskilt om ett förtydligande görs i

högskoleförordningen enligt utredarens förslag (med förslag till modifiering ovan). Punkterna 5 och 6 rör det operativa arbetet och det finns stor risk att styrelsen får svårigheter att hålla sig på en tillräckligt strategisk nivå varför KMH föreslår att punkterna tas bort. Vad avser punkten 1 hänvisas till vad som ovan skrivits om säkerhetskyddsanalys.

KMH vill också betona att det finns en risk att betoningen av säkerhetsfrågornas vikt i relation till högskolornas övergripande uppdrag allvarligt kan rucka på fundamentet i högskolornas och universitetens autonoma status och på så vis, genom ökad politisk styrning, transformeras till ett allvarligt hot mot den akademiska friheten.

Johannes Landgren

Rektor

Kersti Hedqvist

Högskoledirektör